মহাৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰ

বনাম

কেৰাণী কৰ্মচাৰী সংস্থা

৮ অক্টোবৰ ১৯৬৫

(মুখ্য ন্যায়াধীশ পি. বি গজেন্দ্ৰগাদকাৰ, ন্যায়াধীশ কে. এন. ৱাঞ্চু, ন্যায়াধীশ এম. হিদায়াতুল্লাহ, জে. চি. শ্বাহ আৰু ন্যায়াধীশ এছ. এম. চিক্রি)

ৰাজ্যসমূহৰ পুনৰ্গঠন আইন (১৯৫৬ চনৰ ৩৭), ধাৰা ১১৫ আৰু আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী (অৱশোষণ ইত্যাদি) বোম্বাইৰ নিয়মাৱলী, ১৯৫৭, নিয়ম ১০ আৰু ১২ ৰ পৰিসৰ।

ৰাজ্যসমূহৰ পুনৰ্গঠন আইন, ১৯৫৬ ৰ ধাৰা ১১৫-ৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা ক্ষমতাৰ ভিত্তিত সংবিধানৰ অনুছেদ ৩০৯ ৰ সৈতে পঢ়া আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী(অৱশোষণ ইত্যাদি)ৰ নিয়ম সমূহ পুনৰ সংগঠিত ৰাজ্য বোম্বেৰ চৰকাৰে প্ৰণয়ণ কৰিছিল। ১৯৬০ চনৰ অক্টোবৰ মাহত চৰকাৰে সিদ্ধান্ত লয় যে নাগপুৰ সংমণ্ডল জিলাৰ ৰাজহ বিভাগৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণীৰ পদ যি বোৰ পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ সৈতে একত্ৰিত হৈ নতুন ৰাজ্য গঠন কৰা হৈছিল, সেইবোৰক আন কোনো পদৰ সৈতে সমান কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই কিন্তু ইয়াৰ বেতন-নিৰিখ ১৯৬০ চনৰ ১ মে 'ৰ পৰা সংশোধন কৰিব লাগে। প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলৰ কিছুমানে প্ৰস্তাৱটো বাতিল কৰাৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ত উপযুক্ত লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল আৰু চৰকাৰক তেওঁলোকৰ পদটো পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ অভালকাৰ কুনছ পদৰ সৈতে সমতুল্য কৰিবলৈ নিৰ্দেশনা দিবলৈ বা বিকল্প হিচাপে দৰমহাৰ সংশোধিত পৰিমাণ ১ মে, ১৯৬০ চনৰ পৰিৱৰ্তে ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ তাৰিখৰ পৰা নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ চৰকাৰক নিৰ্দেশ দিয়াৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ত আবেদন দাখিল কৰিছিল, যি তাৰিখত আইনখন কাৰ্যকৰী হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে আবেদনকাৰীৰ যুক্তি নাকচ কৰিছিল কিন্তু তেওঁলোকৰ যুক্তি স্বীকাৰ কৰিছিল যে চৰকাৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি ১ মে, ১৯৬০ তাৰিখৰ পৰিৱৰ্তে, ১নৱেম্বৰ, ১৯৫৬ তাৰিখৰ পৰা দৰমহাৰ নতুন স্কেল আৰম্ভ হ'ব লাগিব। কেৰাণী সকলৰ লগতে ৰাজ্যখনে উচ্চতম ন্যায়ালয়ত আপীল কৰিছিল।

তেওঁলোকৰ আবেদনত, কেৰাণী সকলে দাবী কৰিছিল যে: (i) চৰকাৰে তেওঁলোকৰ বাবে এটা সমতুল্য পদ বিচাৰিবলৈ বাধ্য আছিল আৰু নিকটতম সমতুল্য পদটো আছিল অভাল কাৰকুনছ আৰু (ii) তেওঁলোকৰ বিৰূদ্ধে বৈষম্যমূলক আচৰণ কৰা সমতুল্য পদত আৱণ্টন নকৰা, আৰু নিয়ম ১২ ৰ অধীনত , যিয়ে এটা পদক সমতুল্য পদৰ সৈতে সমান কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই বুলি উল্লেখ কৰিছে সেয়া বৈষম্যমূলক।

ইয়াৰ আবেদনত, ৰাজ্য চৰকাৰে দাবী কৰিছিল যে, নিয়ম ১০-ৰ অধীনত আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ দৰমহাৰ স্কেল কেৱল ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ, তাৰিখৰ পৰাই নহয়, পৰৱৰ্তী যিকোনো তাৰিখৰ পৰা নিৰ্ধাৰণ কৰাটো চৰকাৰৰ বাবে মুকলি আছিল কিয়নো নিয়মৰ শব্দত "চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশনা দিয়ে"।

অনুষ্ঠিত: (i) পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ অভাল কাৰকুনছ সকলৰ কৰ্তব্য প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলে কৰা কৰ্তব্যতকৈ সম্পূৰ্ণ পৃথক আছিল আৰু সেয়েহে, প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলৰ সমতুল্য পদ হিচাপে অভাল কাৰকুনছৰ পদ প্ৰস্তুত কৰাটো সম্ভৱ নাছিল। [১৩৮ জি-এইচ]

(ii) বৈষম্য কেৱল তেতিয়াহে প্ৰমাণ কৰিব পাৰি যেতিয়া এটা সমতুল্য পদ উপলব্ধ হলেও সমতুল্যতা সম্পন্ন কৰা নহয়। এটা নিয়ম যিয়ে এটা অদ্‌ভূত গোচৰৰ বিশেষ ব্যৱহাৰৰ ব্যৱস্থা কৰে সেয়া বৈষম্য মূলক হবই লাগিব বুলি কব নোৱাৰি। মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্য গঠন কৰা বিভিন্ন উপাদানত বিদ্যমান পদসমূহৰ বহুমুখীতাৰ প্ৰতি লক্ষ্যৰাখি নিয়ম ১২ প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল কিয়নো, বিদ্যমান পদবোৰক মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্যৰ পদৰ সৈতে সমান কৰিব পৰা নাছিল আৰু ইয়াক স্বতন্ত্ৰ ভিত্তিত ব্যৱহাৰ কৰিব লগা হৈছিল [১৩৯ক]

(iii) বিষয়টোৰ অৰ্থত, লগতে তেওঁলোকৰ নিৰ্মাণ আৰু স্থিতিৰ ওপৰত, নিয়ম ১০-ৰ শব্দবোৰৰ উদ্দেশ্য দৰমহাৰ স্কেল সমূহ কাৰ্যকৰী হ'ব লগীয়া তাৰিখ সলনি কৰা নাছিল অৰ্থাৎ ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰত বৰঞ্চ চৰকাৰে নিয়মৰ (i) আৰূ (ii) নং দফা অনুসৰি নহয় বিশেষ আদেশ দিবলৈ সক্ষম কৰা। [১৪০চি-ডি]

নতুন বেতন-স্কেল নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে নিয়ম ১২ ৰ দ্বাৰা চৰকাৰক প্ৰদান কৰা ক্ষমতা ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। নিয়ম-১৪ ৰ পৰা ১৯ আৰু নিয়ম ২৩-ত বাৰে বাৰে উল্লেখ কৰা হৈছে যে দৰমহাৰ নতুন স্কেল ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ, তাৰিখৰ পৰা হ'ব। উদ্দেশ্য আছিল চৰকাৰক দৰমহাৰ পৰিমাণত পৰিৱৰ্তন কৰিবলৈ সক্ষম কৰা কিন্তু

১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ, তাৰিখ সলনি কৰাটো নহয়, যিটো সদায় নির্ধাৰিত তাৰিখ ৰেখা আছিল। [১৪০ এফ-জি]

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: দেৱানী আপীল নং: ২৫৯ আৰু ২৬০/১৯৬৪ ।

বোম্বাই উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিশেষ দেৱানী আবেদন নং ৪২/১৯৬১ ত, ১৯৬১ চনৰ ২৭ অক্টোবৰ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা কৰা আপীল।

এছ. ভি. গুপ্টে, ছলিচিটৰ-জেনেৰেল, গণপথী আয়াৰ আৰু বি. আৰ. জি. কে. আচাৰ, আপীলকাৰীসকলৰ বাবে (দেৱানী আপীল নং: ২৫৯/১৯৬৪) আৰু উত্তৰদাতা (দেৱানী আপীল নং: ২৬০/১৯৬৪)।

এন. ডি. খাৰখানিছ আৰু এ. জি. ৰত্নপাৰ্খী, উত্তৰদাতাৰ বাবে (দেৱানী আপীল নং ২৫৯/১৯৬৪) আৰু আপীলকাৰী (দেৱানী আপীল নং ২৬০/১৯৬৪)।

ন্যায়ালয়ৰ ৰায়টো ন্যায়াধীশ হিদায়াতুল্লাহৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছিল।

এই ৰায়টোৰে দেৱানী আপীল নং ২৬০ /১৯৬৪, নিষ্পত্তি কৰিব। বোম্বাই উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১৯৬১ চনৰ ২৭ অক্টোবৰ, তাৰিখৰ এক ৰায়ৰ পৰা সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৱার্ধা, ভাণ্ডাৰা আৰু চান্দা জিলাৰ সংগ্ৰাহকৰ কাৰ্যালয়ৰ সৈতে সংলগ্ন তিনিজন প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণীৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা আবেদনৰ পৰা এই আপীলৰ উদ্ভৱ হয় । তেওঁলোক এই আবেদনৰ তিনিজন উত্তৰদাতা আছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ত আৱেদনখন মূলতঃ দুজন উত্তৰদাতাই ক্ৰমে মন্ত্ৰালয় সেৱা সংস্থা, ৱার্ধাৰ সচিব আৰু মন্ত্ৰালয় সেৱা সংস্থা, ভাণ্ডাৰাৰ সদস্য হিচাপে দাখিল কৰিছিল যদিও সেই আবেদন তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত আৱেদন হিচাপে গণ্য কৰা হৈছিল। আৱেদনকাৰী সকলে বোম্বাই ৰাজ্যৰ (পিছলৈ মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য) অভালকাৰকুনছৰ সৈতে তেওঁলোকৰ পদৰ সমতুল্য তাৰ বাবে বোম্বাই চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে ৰাজ্য পুনৰ্গঠন আইন, ১৯৫৬ (১৯৫৬ চনৰ আইন ৩৭)ৰ ধাৰা ১১৫ আৰু ১১৬ ৰ অধীনত আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী সকলৰ (অৱশোষণ, জ্যেষ্ঠতা, দৰমহা আৰু ভাট্টা) ১৯৫৭ ৰ নিয়মৰ সৈতে পঢ়াৰ বাবে মাণ্ডামাছ (পৰমাদেশ)ৰ এখন লেখ আবেদন বিচাৰিছিল। প্ৰথম পদক্ষেপ হিচাপে আবেদনকাৰী সকলে সুধিছিল যে ১৯৫৭ চনৰ ২১ অক্টোবৰৰ, চৰকাৰী প্ৰস্তাৱ নং: এছ আৰ/আই এন টি/১০৫৭/VI, ৰ সৈতে থকা আইটেম নং ৮ আৰু ৫ নং টোকা সেই প্ৰস্তাৱৰ লগত দিয়া বিবৃতি চাৰ্টিওৰাৰীৰ ৰিট বা আন কোনো লেখ আবেদন বা আদেশৰ দ্বাৰা বাতিল

কৰিব লাগে। সেই প্ৰস্তাৱৰ দ্বাৰা উপায়ুক্তৰ কাৰ্যালয়ত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণীৰ পদ সমূহ ৮০-৫-১৩০ টকাৰ বিদ্যমান দৰমহাৰ স্কেলত অব্যাহত ৰাখিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। দ্বিতীয় পদক্ষেপ হিচাপে আবেদনকাৰী সকলে চৰকাৰক মান্দামাছ (পৰমাদেশ)ৰ এখন লেখ আবেদনৰ দ্বাৰা তেওঁলোকৰ পদসমূহ অভালকাৰকুনছ পদৰ সৈতে সমান কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিবলৈ কৈছিল। বিকল্প ভাৱে, আৱেদনকাৰী সকলে সুধিছিল যে ১৯৬০ চনৰ ১২ অক্টোবৰৰ চৰকাৰী প্ৰস্তাৱ নং : এছ আৰ/আই এন টি/২১৫৯/২১৩৬৫-এফ বাতিল কৰা উচিত আৰু ১৯৬০ চনৰ ১মে ৰ পৰা আৱেদনকাৰী সকলৰ দ্বাৰা অধিষ্ঠিত পদবোৰৰ বাবে নতুন দৰমহাৰ স্কেল (১০০-৮-১৪০ টকা) নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে আৰু আইনখনৰ অধীনত ৰাজ্য পুন গঠন কাৰ্যকৰী হোৱাৰ তাৰিখ অৰ্থাৎ ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা নতুন দৰমহাৰ স্কেল নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ চৰকাৰক মান্দামাছ (পৰমাদেশ)জাৰী কৰিব লাগে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে সমতুল্যতাৰ বিষয়ে আৱেদনকাৰীসকলৰ যুক্তি নাকচ কৰিছিল কিন্তু তেওঁলোকৰ যুক্তি স্বীকাৰ কৰিছিল যে চৰকাৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি ১৯৬০ চনৰ ১ মেৰ পৰিৱৰ্তে ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা দৰমহাৰ নতুন স্কেল আৰম্ভ হ'ব লাগিব। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আদেশৰ পিছৰ অংশটো কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ উপযুক্ত লেখ আবেদন জাৰী কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে সংবিধানৰ ১৩২(১) নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত গোচৰটো প্ৰমাণিত কৰিছিল আৰু কৌতূহল জনক ভাৱে সংবিধানৰ ১৩৩ নং অনুচ্ছেদৰ তিনিওটা দফা আৰু দুটা প্ৰতিদ্বন্দী আপীলৰ অধীনত সেয়েহে তিনিওজন আবেদনকাৰী আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়ক লৈ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছিল যিমান দূৰলৈকে ইক্ৰমে তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে গৈছিল।

১৯৫৬ চনত ৰাজ্য সমূহৰ পুন গঠনৰ পিছত পুনৰ্গঠনৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হোৱা বিভিন্ন ৰাজ্যত সেৱা সমূহ বিভাজন আৰু একত্ৰিত কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছিল। আইনখনৰ দশম খণ্ড, বিশেষকৈ ধাৰা ১১৫ আৰু ১১৬-ত সেৱা সমূহৰ বিভাজন আৰু একত্ৰীকৰণ কেনেদৰে কৰিব লাগিব তাৰ সৈতে মোকাবিলা কৰা হৈছিল। এই শাখাবোৰ বিতংভাৱে উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়। তেওঁলোকে পৰামৰ্শদাতা সমিতি স্থাপন, নিয়ম প্ৰস্তুত কৰা আৰু আন সকলো বিষয় প্ৰদান কৰিছিল যাৰ দ্বাৰা বিভিন্ন ৰাজ্যৰ সেৱাসমূহ পৃথক বা একত্ৰিত কৰিব পাৰি। আইনৰ ধাৰা ১১৫-ৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা ক্ষমতাৰ দ্বাৰা সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩০৯ ৰ সৈতে পঢ়া, আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী (অৱশোষণ ইত্যাদি) নিয়মবোৰ বোম্বাই চৰকাৰে প্ৰস্তুত কৰিছিল। বৰ্তমানৰ বিবাদটো নিয়মৰ ১০ আৰু ১২ ৰ নিয়মৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয় আৰু আমি সেইবোৰ বিবেচনা কৰিবলৈ আগবাঢ়িম।

বিভিন্ন ৰাজ্যত প্ৰাপ্ত কৰা বেতন স্কেলৰ সন্দৰ্ভত নিয়ম বোৰৰ আঁচনিৰ সঠিক বুজাবুজিৰ বাবে আৰু একত্ৰীকৰণৰ ফলত সেইবোৰ কেনেদৰে প্ৰভাৱিত বা সংশোধন কৰা হৈছিল, কিছুমান চৰ্তাৱলী আৰু সেইবোৰৰ সংজ্ঞা মনত ৰাখিব লাগিব। এই নিয়মবোৰৰ নিয়ম ২-ত "আৱণ্টিত চৰকাৰী সেৱক" আৰু "সমতুল্য পদ"ৰ সংজ্ঞা দিয়া হৈছে। "আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী" ৰ অৰ্থ হৈছে ধাৰা ১১৫ ৰ অধীনত নতুন বোম্বাই ৰাজ্যত সেৱাৰ বাবে আৱণ্টন কৰা এজন ব্যক্তি, যত পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ চাকৰিয়াল সকলোকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে যি সকলে নতুন বোম্বাই ৰাজ্যৰ সেৱা অব্যাহত ৰাখিছে।"সমতুল্য পদ"ৰ অৰ্থ হৈছে (ক) পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ এটা পদ, বা (খ) বোম্বেৰ নতুন ৰাজ্যৰ সৈতে একত্ৰিত হোৱা যি কোনো পূৰ্বৰ ৰাজ্য চৰকাৰৰ দ্বাৰা অনুমোদিত স্থায়ী বা অস্থায়ী আন যি কোনো এটা পদক সমতুল্য বুলি ঘোষণা কৰা হয়। মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্যৰ পদসমূহৰ মাজত সমতুল্যতা স্থাপন কৰা হয়, অৰ্থাৎ বোম্বাইৰ নতুন ৰাজ্য, আৰু বৰ্তমানৰ ৰাজ্য সমূহৰ পদসমূহৰ মাজত, যাৰ অঞ্চলবোৰ পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ সৈতে একত্ৰিত কৰা হৈছিল। নিয়ম ১০ আৰু ১২ নিম্নলিখিত ধৰণে পঢ়ক:-

"১০) ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ তাৰিখে আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ বাবে প্ৰযোজ্য বেতন স্কেল, চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশনা দিয়া বাহিৰে, হ'ব-

(i) যদি তেওঁ পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ চৰকাৰী সেৱক আছিল, তেন্তে ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ বা তাৰ পিছত তেওঁ বোম্বে ৰাজ্যত থকা বা গ্ৰহণ কৰিব পৰা পদটোৰ বেতন স্কেল, বোম্বাই বেতন স্কেলৰ মতে নিৰ্ধাৰিত হব, যেন তেওঁ পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ সেৱাত অব্যাহত ৰাখিছিল;

(ii) যদি তেওঁক পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ বাহিৰে আন এখন ৰাজ্যৰ পৰা আৱণ্টন কৰা হৈছিল, সমতুল্য পদৰ বোম্বাই স্কেল:

সেইটো প্ৰদান কৰা হৈছে ,

লগতে প্ৰদান কৰা হৈছে যে য'ত এজন আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ তাৰিখে বা তাৰ পিছত, পূৰ্বৰ ৰাজ্যৰ সংশ্লিষ্ট পদ বা সমতুল্য বোম্বাই পদৰ বাহিৰে আন এটা পদত অৱশোষিত হয়, চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশ নিদিলে, অৱশোষণ পদৰ বোম্বাই স্কেল হ'ব ওপৰৰ প্ৰথম প্ৰৱন্ধটোৰ দফা (ক), (খ) আৰু (গ) ত উল্লেখ কৰা চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ ক্ষেত্ৰত, ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ ঠিক আগতে প্ৰযোজ্য দৰমহা স্কেল, তেওঁৰ দ্বাৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ ক্ষমতা বা

কাৰ্যবাহী ক্ষমতা বা অস্থায়ী ক্ষমতাত থকা পদত প্ৰযোজ্য হব, যি দৰে আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে নিৰ্বাচন কৰিব "।

"১২. আগলৈ যোৱা নিয়ম বোৰত সন্নিবিষ্ট থকা যি কোনো কথা স্বত্বেও আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ বাবে প্ৰযোজ্য বেতন-স্কেল যি ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ ঠিক আগতে এনে এটা পদত অধিষ্ঠিত হৈছিল যাৰ বাবে চৰকাৰে সমতুল্য পদ ঘোষণা কৰা নাই বা সিদ্ধান্ত লৈছে যে সমতুল্য পদঘোষণা কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়, তেতিয়া সেই বেতন-স্কেল হ'ব যিটো আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে এনে ৰাজ্যিক সেৱাত বা আন ৰাজ্যিক সেৱাত অব্যাহত ৰাখিলেহেতেন অথবা সাধাৰণ বা বিশেষ আদেশৰ দ্বাৰা চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা অন্য দৰমহা স্কেল।

যদি এই নিয়মবোৰৰ অধীনত প্ৰযোজ্য বেতন-স্কেল হৈছে চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা বেতন-স্কেল, আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীজন যদি ওপৰৰ নিয়ম ১০ ৰ প্ৰথম প্ৰৱন্ধৰ দফা (ক),(খ) আৰু (গ) ত উল্লেখ কৰা কোনো শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্ভুক্ত হয়, তেন্তে উল্লিখিত নিয়ম ১০-ত উল্লেখ কৰা নিৰ্বাচন বোৰ নিয়ম ১১-ত নিৰ্ধাৰিত পদ্ধতি আৰূ সময়সীমাৰ ভিতৰত প্ৰয়োগ কৰাৰ বিকল্প থাকিব।"

প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলক অভালকাৰ কুনছ পদৰ সৈতে সন্মিলিত কৰিব লাগে নেকি সেই প্ৰশ্নটোৰ সিদ্ধান্ত উচ্চ ন্যায়ালয়ে মূল আবেদনকাৰীৰ তিনিজনৰ বিৰুদ্ধে লৈছিল আৰু সংশোধিত দৰমহাৰ পৰিমাণ ১৯৬০ চনৰ ১ মেৰ পৰা আৰম্ভ হ'ব লাগে নে ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা আৰম্ভ হ'ব লাগে সেই প্ৰশ্নটোৰ সিদ্ধান্ত ৰাজ্য চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে লোৱা হৈছিল। এই আপীলবোৰত এই দুটা প্ৰশ্ন অন্তৰ্ভুক্ত আছে কিন্তু আবেদনকাৰী তিনিজনে (যি সকল দেৱানী আপীল নং: ২৬০/১৯৬৪ ত আপীলকাৰী আছিল) বৈষম্যৰ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছে। আমি প্ৰথমে আবেদনকাৰীৰ তিনিজনৰ অভিযোগৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিম।

তেওঁলোকে দাবী কৰে যে চৰকাৰে তেওঁলোকৰ বাবে এটা সমতুল্য পদ বিচাৰিবলৈ বাধ্য আছিল আৰু তেওঁলোকে দাখিল কৰিছিল যে নিকটতম সমতুল্য পদটো আছিল অভালকাৰ কুনছ। তেওঁলোকে এইটোও দাবী কৰে যে তেওঁলোকক এক সমতুল্য পদত আৱণ্টন নকৰি তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্যমূলক আচৰণ কৰা হৈছে আৰু নিয়ম ১২-যিয়ে এটা পদক সমতুল্য পদৰ সৈতে সমান কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই বুলি অধিকাৰ প্ৰদান কৰে, সেয়া বৈষম্য মূলক। আমাৰ বিচাৰত কোনো এটাও শুদ্ধ নহয়। বৈষম্যৰ কোনো প্ৰশ্নই নাই কিয়নো এইটো সদায় সম্ভৱ আছিল যে এটা বিশেষ পদ মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্যত থকা পদৰ সৈতে খাপ খাব নাখাবও পাৰে। তেনে পদ নিজে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব আৰু সাধাৰণতে মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী

ৰাজ্যত লাভ কৰা দৰমহাৰ পৰিমাণৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিলে, এনে পদৰ বাবে দৰমহাৰ পুৰণি স্কেল বজাই ৰখা হ'ব বা সংশোধন কৰা হ'ব। প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলৰ ক্ষেত্ৰত কোনো সমতুল্য পদ পোৱা নগ'ল কিয়নো পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যত অভালকাৰ কুনছৰ দায়িত্ব প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলে কৰা দায়িত্বতকৈ সম্পূৰ্ণ পৃথক আছিল। সেয়েহে, প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণীৰ সমতুল্য পদ হিচাপে অভালকাৰ কুনছৰ পদটো প্ৰস্তুত কৰা সম্ভৱ হোৱা নাছিল। আমি নাভাবো যে ৰাজ্য চৰকাৰে পদসমূহ সমান কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাত ভুল আছিল। আমি নাভাবো যে এনে কৰাত বৈষম্য আছিল বা নিয়ম ১২ যাৰ অধীনত এইটো কৰা হৈছিল সেয়া বৈষম্য মূলক আছিল। এটা নিয়ম যিয়ে এটা বিচিত্ৰ ঘটনাৰ বিশেষ ব্যৱহাৰৰ ব্যৱস্থা কৰে সেয়া বৈষম্যমূলক নহয়। সমতুল্য পদ উপলব্ধ হলেও সমতুল্যতা সম্পন্ন নকৰিলেহে বৈষম্য প্ৰমাণ কৰিব পাৰি । মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্য গঠন কৰা বিভিন্ন উপাদানত বিদ্যমান পদবোৰৰ বহুমুখীতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি নিয়ম ১২ প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল কিয়নো এয়া স্পষ্ট আছিল যে কিছুমান বিদ্যমান পদক কেৱল মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্যৰ পদৰ সৈতে সমান কৰিব নোৱাৰি। তেওঁলোকক স্বতন্ত্ৰ পৰ্যায়ত ব্যৱহাৰ কৰিব লগা হৈছিল আৰু এইটোৱেই কৰা হৈছে।

পুন গঠন আইনৰ ধাৰা ১১৫ আৰু ১১৬ ত এনে একো কথা নাই যিয়ে প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰত সমতুল্যতা বাধ্যমূলক কৰে। সেয়েহে, দেৱানী আপীল নং ২৬০/১৯৬৪ত আপীলকাৰী সকলৰ বিবাদ বিফল হ'ব লাগিব।

> ৰাজ্য চৰকাৰৰ আপীল আমাৰ মতেও বিফল হ'ব লাগিব। চৰকাৰে নিয়ম ১০ আৰু ১২ ৰ অধীনত কাম কৰা যেন লাগিছে যিটো আমি আগতে উদ্ধৃত কৰিছিলো, আৰু প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী সকলৰ বাবে এক বিশেষ দৰমহা নিৰ্ধাৰণ কৰিছে। ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ ঠিক আগতে তেওঁলোকে উপভোগ কৰা দৰমহাৰ পৰিমাণ আছিল ৮০-৫-১৩০ টকা। ১৯৬০ চনৰ ১২ অক্টোবৰ, তাৰিখে কৰা এক আদেশৰ দ্বাৰা (সংকল্প নং: এছ আৰ/আই এন টি/২১৫৯/২১৩৬৫-এফ) পদটোৰ বেতন-স্কেল ১০০-৮-১৪০ টকালৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছিল কিন্তু নিৰ্দেশটো ১৯৬০ চনৰ ১ মে, তাৰিখৰ পৰাই কাৰ্যকৰী হ'ব লাগিছিল। সংকল্পটো হৈছে আই এন টি-২১৫৯/২১৩৬৫-এফ, ১৯৬০ চনৰ ১২ অক্টোবৰ, তাৰিখৰ আৰু ইয়াত লিখা আছে:

"সংকল্প: প্ৰাক্তন বোম্বাই ৰাজ্যৰ সমতুল্য পদৰ সৈতে নাগপুৰ মণ্ডলৰ ৰাজহ বিভাগৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী পদৰ সমতুল্যতাৰ প্ৰশ্নটো চৰকাৰৰ বিবেচনাধীন আছিল। সম্পৰ্কিত সকলো দিশ বিবেচনা কৰাৰ পিছত পদটোৰ সৈতে সংলগ্ন সেৱা, সেৱাৰ চৰ্তাৱলী, কৰ্তব্য আৰু দায়িত্বৰ প্ৰতি, চৰকাৰে সিদ্ধান্ত লৈছে যে প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণীৰ পদটো আন কোনো পদৰ সৈতে সমান কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই কিন্তু পদটোৰ সৈতে সংলগ্ন দৰমহাৰ স্কেল উপযুক্ত ভাৱে সংশোধন কৰিব লাগে। সেয়েহে নাগপুৰ মণ্ডলৰ ৰাজহ বিভাগৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কেৰাণী পদৰ সৈতে সংলগ্ন ৮০-৫-১৩০ টকাৰ বেতন-স্কেল ১০০-৮-১৪০ টকালৈ বৃদ্ধি কৰিব লাগে।

এই আদেশ ১-৫-১৯৬০ চনৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব।"

চমু প্ৰশ্নটো হ'ল চৰকাৰে আন প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ পৰা দৰমহাৰ এই নিৰিখ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিছিল নেকি। চৰকাৰে মুখ্যতঃ নিয়ম ১০ আৰু নিয়মৰ শব্দৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে "চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশনা দিয়াৰ বাহিৰে"। ৰাজ্য চৰকাৰে দাবী কৰে যে এই নিয়মৰ অধীনত কেৱল ১ নৱেম্বৰ, ১৯৫৬ চনৰ পৰাই নহয়, পৰৱৰ্তী যি কোনো তাৰিখৰ পৰা আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ বেতন-স্কেল নিৰ্ধাৰণ কৰাটো চৰকাৰৰ বাবে মুকলি আছিল। এই নিয়মটোৰ নিৰ্মাণ শুদ্ধ নাছিল। নিয়মটোৱে ইংগিত দিছিল যে আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ সন্দৰ্ভত বেতন-স্কেল নিৰ্ধাৰণ ১ নৱেম্বৰ, ১৯৫৬ চনৰ পৰা চলিব লাগিব আৰু এনে কৰাৰ দ্বাৰা, চৰকাৰে দুটা ধৰণে কাম কৰিব পাৰে। সেই বোৰ,নিয়ম(i) আৰু (ii) ত সূচিত কৰা হৈছে। যদি আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী ইতিমধ্যে পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ সেৱক আছিল, তেওঁ অধিষ্ঠিত পদটো ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ বা তাৰ পিছতো তেও পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ সেৱাত অব্যাহত থকাৰ দৰে চলি থাকিব লাগিছিল। যদি আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীজনক পূৰ্বৰ বোম্বাই ৰাজ্যৰ বাহিৰে আন এখন ৰাজ্যৰ পৰা আৱণ্টন কৰা হৈছিল, তেন্তে ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা তেওঁক এক সমতুল্য পদৰ বোম্বাই স্কেল প্ৰদান কৰিব লাগিছিল। কোনো সন্দেহ নাই যে নিয়মবোৰ চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশনা দিব পাৰে বুলি চৰ্ত সাপেক্ষে আছিল, কিন্তু নিয়মটোৰ শব্দ বোৰ "চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশনা দিয়াৰ বাহিৰে" দৰমহাৰ পৰিমাণ কাৰ্যকৰী হ'ব লগীয়া তাৰিখ অৰ্থাৎ ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ,

তাৰিখ সলনি কৰাৰ উদ্দেশ্য নাছিল বৰঞ্চ চৰকাৰক এনে বিশেষ আদেশ দিবলৈ সক্ষম কৰা নিয়ম যি বোৰ (i) আৰু (ii) অনুসৰি নাছিল। বিষয়টোৰ অৰ্থৰ লগতে নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত, "চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশ দিয়াৰ বাহিৰে" এই শব্দবোৰে চৰকাৰক নিয়ম (i) আৰু (ii) ৰ অধীনত লাভ কৰা পদ দুটাৰ পৰা আঁতৰি যাবলৈ ক্ষমতা প্ৰদান কৰিছিল, কিন্তু ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ বাহিৰে আন তাৰিখৰ পৰা স্কেল নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰাকৈ নহয়। যদি এইটো উদ্দেশ্য কৰা হ'লহেঁতেন যে চৰকাৰে পৰৱৰ্তী তাৰিখ নিৰ্ধাৰণ কৰিব পাৰে তেন্তে" চৰকাৰে অন্যথা নিৰ্দেশনা দিয়া ৰ বাহিৰে" শব্দবোৰ নিয়মৰ আৰম্ভণিতে ৰখা হ'লহেঁতেন আৰু সেইবোৰ য'ত পোৱা যায় তাত নহয়। যত এই শব্দবোৰ দেখা যায় তাত এই শব্দবোৰে চৰকাৰক নিয়ম ১০-ৰ (i) আৰু (ii)ৰ পৰা আঁতৰি যোৱাৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰে কিন্তু সেই বোৰক নিয়ম ১০-ৰ অধীনত দৰমহাৰ নিৰিখৰ পৰিমাণৰ পৰা চৰকাৰক আঁতৰি যোৱাৰ একে ধৰণৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা বুলি বুজাব নোৱাৰি। এই সিদ্ধান্তটো স্পষ্ট হয় যদি আমি আন নিয়ম বোৰৰ বিধানবোৰ বিবেচনা কৰোঁ। প্ৰতিটো নিয়ম, যেনে নিয়ম ১৪ ৰ পৰা ১৯ (সকলো উপ-নিয়মসহ) আৰু নিয়ম ২৩এ বাৰে বাৰে উল্লেখ কৰে যে দৰমহাৰ নতুন স্কেল ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ বা তাৰ পৰা হ'ব। স্পষ্ট উদ্দেশ্য আছিল যে সেই তাৰিখটো তাৰিখ ৰেখা হিচাপে নিৰ্ধাৰণ কৰা য'ত মুখ্য উত্তৰাধিকাৰী ৰাজ্যত দৰমহাৰ স্কেল আৰম্ভ হ'ব। চৰকাৰৰ ভুলটো আছিল এই গুৰুত্ব পূৰ্ণ তথ্যটো দেখাত ব্যৰ্থ হোৱা। নিয়ম ১২-ত এইটোও উল্লেখ কৰা হৈছে যে, আগৰ নিয়মবোৰত যি কোনো কথা সন্নিবিষ্ট থাকিলেও ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ ঠিক আগতে এনে এটা পদত থকা আৱণ্টিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ বাবে প্ৰযোজ্য বেতন-স্কেল যাৰ বাবে চৰকাৰে সমতুল্য পদ ঘোষণা কৰা নাছিল বা সিদ্ধান্ত লৈছিল যে সমতুল্য পদ ঘোষণা কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়, সেই দৰমহা স্কেল তেওঁৰ বাবে প্ৰযোজ্য হলহেতেন যদিহে আৱণ্টিত চৰকাৰখনে পূৰ্বৰ ৰাজ্যখনৰ সেৱাত অব্যাহত থাকিলেহেঁতেন বা সাধাৰণ বা বিশেষ আদেশৰ দ্বাৰা চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা অন্য বেতন নিৰিখ অনুসৰি। ইয়াত পুনৰ, পুৰণি দৰমহা স্কেল বা নতুন দৰমহা স্কেল, ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা আৰম্ভ হ'ব। নতুন দৰমহা স্কেল নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে চৰকাৰক প্ৰদান কৰা ক্ষমতা ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰা ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। এই ক্ষমতাৰ উদ্দেশ্য হৈছে চৰকাৰক তাৰিখ সলনি নকৰাকৈ দৰমহাৰ পৰিমাণত পৰিৱৰ্তন কৰিবলৈ সক্ষম কৰা। ১৯৫৬ চনৰ

১ নৱেম্বৰ সদায়ে নিৰ্ধাৰিত তাৰিখ ৰেখা। নিয়ম ১২ যিটো নন অবষ্টেণ্টে দফাৰ সৈতে আৰাম্ভ হয় সেইটোক এই প্ৰভাৱৰ দৰে বুজাব নোৱাৰি। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হৈছে নিশ্চিতভাৱে চৰকাৰক এনে বিশেষ গোচৰ বিবেচনা কৰিবলৈ সক্ষমকৰা যিবোৰ নিয়ম ১০-ৰ ভিতৰত নপৰে কিন্তু তথাপিও যিবোৰৰ ব্যৱস্থা ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰৰ পৰাই হব লাগিব। বিষয়টোৰ এই দৃষ্টিত উচ্চ ন্যায়ালয়ে ১৯৬০ চনৰ ১ মে, তাৰিখটো নতুন দৰমহাৰ স্কেলৰ আৰম্ভণি বিন্দু হিচাপে বাতিল কৰা আৰু ১৯৫৬ চনৰ ১ নৱেম্বৰ তাৰিখটো আৰম্ভ কৰাৰ তাৰিখ হিচাপে নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ নিৰ্দেশ বজাই ৰাখিব লাগিব। সেয়েহে , ৰাজ্য চৰকাৰৰ আবেদন খাৰিজ হ'ব লাগিব। দুয়োটা আপীল খাৰিজ কৰা হ'ব কিন্তু পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ব্যয়ৰ কোনো নিৰ্দেশ নাথাকিব।

আপীল খাৰিজ কৰা হৈছে।

অনুবাদক – বিতৰী মহন্ত ।(অধিবক্তা)

পৰীক্ষক: প্ৰণৱ জ্যোতি বৰা, জ্যেষ্ঠ অনুবাদক

Disclaimer – The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে । ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব । সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী স্ংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব ।